Súd:	Okresný súd Zvolen
Spisová značka:	16C/26/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6724201697
Dátum vydania rozhodnutia:	19. 12. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Katarína Ďurianová
ECLI:	ECLI:SK:OSZV:2025:6724201697.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Zvolen, v konaní pred sudkyňou JUDr. Katarínou Ďurianovou, v spore žalobcu: A. B. B., C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom vo Zvolene, Študentská č. 1026/15, zastúpeného právnym zástupcom Advokátska kancelária BUGRI s.r.o., IČO: 56434995, so sídlom vo Zvolene, Námestie SNP č. 14/23, v mene ktorého pred súdom koná Mgr. Ivan Bugri, advokát a konateľ, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorého pred súdom koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, IČO: 00151866, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, o zaplatenie 6.383,66 € s príslušenstvom, takto

r o z h o d o l :

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 6.383,66 €, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu o výške náhrady trov konania žalobcu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Dňa 10.04.2024 doručil žalobca tunajšiemu súdu žalobu, ktorou sa proti žalovanému domáhal zaplatenia sumy 6.383,66 € a náhrady trov konania z titulu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku výkonu služby hasiča v rozsahu priemerného týždenného služobného času presahujúceho limit stanovený v článku 6 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica 2003/88/ES“) v spornom období od apríla 2021 do februára 2024. Žalobu skutkovo odôvodnil tým, že od roku 2009 pracuje ako hasič v služobnom pomere podľa zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 315/2001 Z. z.“), miestom výkonu jeho štátnej služby bol v spornom období okres Zvolen (hasičská stanica Zvolen). V období od apríla 2021 do februára 2024 žalobca odpracoval spolu 2.044,47 hodín služobnej pohotovosti (1.934,22 hodín určenej a 110,25 hodín nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času a priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v tomto období predstavoval 51,69 hodín týždenne. V období od apríla 2021 do februára 2024 pracoval žalobca na zmeny rozvrhnuté na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti (od 01.01.2022 na zmeny rozvrhnuté na 16 hodín výkonu služby a 8 hodín určenej služobnej pohotovosti), počas ktorej bol stále fyzicky prítomný na hasičskej stanici a pripravený na prípadný výjazd. Podrobne argumentoval, že smernica 2003/88/ES bola nesprávne prebratá do zákona č. 315/2001 Z. z., v dôsledku čoho sa služobná pohotovosť hasičov nezapočítava do ich služobného času. Za nesprávne prebratie smernice zodpovedá žalovaný. V dôsledku nesprávneho prebratia smernice 2003/88/ES mu vznikla škoda v podobe nemajetkovej ujmy, pretože boli splnené predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu stanovené judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, ktorými sú: (1) porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát, (2) porušenie práva únie je dostatočne závažné a (3) medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým,

že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Z dôvodu absencie právnej úpravy ohľadne nároku na náhradu škody za porušenie práva únie je potrebné analogicky aplikovať ustanovenia § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka, ktoré umožňujú náhradu ujmy v peniazoch za porušenie práva na ochranu zdravia ako aj za zásah do súkromia a rodinného života. Výšku nemajetkovej ujmy vyčíslil analogicky podľa § 122 ods. 1 a 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z. ako rozdiel peňažnej náhrady podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. (15 % alebo 30 % peňažnej náhrady z hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku) a peňažnej náhrady podľa § 122 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z. (50 % hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku) v súčine s počtom odpracovaných hodín určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku a sumy zodpovedajúcej 35 % peňažnej náhrady z hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku (50 % mínus 15 %) a v prípade určenej služobnej pohotovosti odpracovanej v čase pracovného pokoja ako súčin odpracovaných hodín v čase pracovného pokoja a sumy zodpovedajúcej 20 % peňažnej náhrady z hodinovej sadzby za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku (50 % mínus 30 %). Ustanovenie § 122 ods. 2 písm. a) zákona č. 351/2001 Z. z. upravujúce odmenu za nariadenú služobnú pohotovosť vykonávanú v mieste štátnej služby považoval z hľadiska analógie za najbližšie k uplatnenému nároku, pretože hodiny služobnej pohotovosti nezapočítané do služobného času možno analogicky posúdiť ako odpracované mimo rozvrhnutia služobného času. Nemajetkovú ujmu za príslušný kalendárny mesiac tak žalobca určil ako súčin odpracovaných hodín určenej služobnej pohotovosti v daný kalendárny mesiac a 35 % alebo 20 % z príslušnej časti služobného platu za každú odpracovanú hodinu služobnej pohotovosti v závislosti od toho, či hodiny služobnej pohotovosti boli odpracované počas bežného služobného dňa (50 % mínus 15 % predstavuje 35 %) alebo v deň služobného pokoja (50 % mínus 30 % predstavuje 20 %). Matematicky tabuľkovou formou nemajetkovú ujmu konkrétne vyčíslil za obdobie od apríla 2021 do decembra 2021 v sume 1.510,13 € (pri počte odslúžených hodín 507,63 a hodinovej sadzbe vo výške 8,4909 € v apríli 2021 až máji 2021, vo výške 8,7909 € v júni 2021 až septembri 2021 a vo výške 9,2485 € v októbri 2021 až decembri 2021), za obdobie od januára 2022 do decembra 2022 v sume 2.295,15 € (pri počte odslúžených hodín 711,65 a hodinovej sadzbe vo výške 9,2485 € v januári 2022 až júni 2022 a vo výške 9,5333 € v júli 2022 až decembri 2022), za obdobie od januára 2023 do decembra 2023 v sume 2.193,84 € (pri počte odslúžených hodín 611,91 a hodinovej sadzbe vo výške 10,1121 € v januári 2023 až auguste 2023 a vo výške 10,9333 € v septembri 2023 až decembri 2023) a za obdobie od januára 2024 do februára 2024 v sume 354,53 € (pri počte odslúžených hodín 103,03 a hodinovej sadzbe vo výške 10,9848 € v januári 2024 až februári 2024). Na základe uvedeného sa domáhal nemajetkovej ujmy v peniazoch.

2. O žalobe žalobcu rozhodol súd platobným rozkazom č.k. 16C/26/2024-101 zo dňa 15.05.2024, proti ktorému podal žalovaný včas odpor zo dňa 30.05.2024 s odôvodnením vo veci samej.

3. Žalovaný v podanom odpore nesúhlasil s podanou žalobou žalobcu. Vzniesol námietku miestnej nepríslušnosti súdu a navrhol postúpenie sporu na Mestský súd Bratislava IV podľa sídla ústredného orgánu štátnej správy zodpovedného za transpozíciu a aplikáciu smernice 2003/88/ES (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky), resp. na Okresný súd Banská Bystrica ako kauzálne príslušný na prejednanie a rozhodovanie pracovnoprávnych sporov, pretože podľa jeho názoru sa žalobca domáha rozdielu odmeny za určenú a nariadenú služobnú pohotovosť. V podrobnostiach v podstate argumentoval, že:
(1) smernica 2003/88/ES bola do právneho poriadku prebratá správne, pretože (a) v prípade hasiča ide aj ohľadne služobnej pohotovosti o výkon štátnej služby v rámci služobného času a (b) zákon č. 315/2001 Z. z. stanovil dlhšie referenčné obdobie pre výpočet priemerného týždenného pracovného času než 7 dní (podľa § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. referenčné obdobie 6 mesiacov),
(2) vzhľadom na výpočet nemajetkovej ujmy ide v podstate o mzdový nárok, pretože (a) podľa obsahu žaloby (§ 124 ods. 1 CSP) sa žalobca domáha doplatku rozdielu medzi odmenou za určenú služobnú pohotovosť a za nariadenú služobnú pohotovosť, (b) podľa tabuľky priloženej k žalobe pociťuje žalobca škodu len vo vzťahu k určenej služobnej pohotovosti a len v rozsahu rozdielu oproti odmene za nariadenú služobnú pohotovosť, (c) žalobca svoj výpočet odvodzuje od fondu pracovného času, ktorý slúži na výpočet mzdy, preto nejde o správny ukazovateľ skutočne odpracovaných hodín, pretože v zmysle § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. sa za služobný čas posudzuje aj čerpanie dovolenky, platené služobné voľno a náhradné voľno za nadčas a službu vo sviatok, kým v zmysle smernice 2003/88/ES sa za pracovný čas považuje len skutočne odpracovaný čas a dovolenka a rôzne voľná sa považujú za

čas odpočinku; (d) premlčanie nároku žalobca odvodzuje od splatnosti mzdy za príslušný mesiac a zo skutočnosti, že mu nebola vyplatená na účet v požadovanej výške,
(3) je potrebné rozlišovať medzi prebratím (transpozíciou) smernice a jej aplikáciou, preto ak by bola smernica aj nesprávne prebratá musí súd skúmať, či aplikáciou smernice pri rozvrhovaní služobného času žalobcu došlo k jej porušeniu, pretože porušenie práva únie je jedným z predpokladov vzniku nároku na náhradu škody z porušenia práva únie,
(4) nie je v spore pasívne vecne legitimovaný, pretože žalobca podanou žalobou simuluje žalobu o náhradu mzdových nárokov, t.j. ide o pracovnoprávny spor, v ktorom je pasívne vecne legitimovaný zamestnávateľ (služobný úrad) žalobcu (ministerstvo vnútra),
(5) žalobca nesprávne vyčísľuje pracovný čas, pretože do pracovného času započítava aj čas odpočinku, ktorý smernica 2003/88/ES od pracovného času oddeľuje, t.j. do pracovného času (výpočtu priemerného pracovného času) sa nemá započítať každá hodina fondu pracovného času, pretože čas odpočinku (dovolenka, náhradné voľno a podobne) sa síce pre účely výpočtu mzdy považuje za služobný čas, nie je však pracovným časom v zmysle smernice (fond pracovného času tak nie je ukazovateľom odpracovaných hodín),
(6) žalobca nesprávne vyčísľuje priemerný týždenný pracovný čas počas žalovaného obdobia, pretože nezohľadňuje referenčné obdobia podľa smernice 2003/88/ES v dĺžke 6 mesiacov podľa § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., pričom pojem „priemerný“ je nutné vykladať ako priemerný maximálny týždenný čas v referenčnom období šiestich mesiacov, t.j. v priemere nemôže tento čas prekročiť 48 hodín každých 7 po sebe nasledujúcich dní,
(7) žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody a nepreukázal zásah do súkromného a rodinného života,
(8) tabuľky priložené k žalobe nepreukazujú vznik nemajetkovej ujmy žalobcu, navyše výpočty nezohľadňujú skutočnosť, že nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti spadajú nad maximálny limit pracovného času,
(9) žalobca nepreukázal výšku uplatneného nároku, vznik závažnej ujmy a uplatnená náhrada nemajetkovej ujmy nie je primeraná,
(10) na základe uvedeného navrhol, aby súd žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

4. Žalobca v replike zo dňa 02.07.2024 zotrval na svojej argumentácii. Nesúhlasil s argumentáciou žalovaného, ktorú považoval za nesprávnu. Námietku miestnej nepríslušnosti tunajšieho súdu považoval za nedôvodnú, pretože ku skutočnosti, ktorá zakladá právo na náhradu škody (t.j. porušenie práva na 48 hodinový pracovný čas podľa smernice 2003/88/ES), došlo v územnom obvode Okresného súdu Zvolen. Nesúhlasil ani s námietkou kauzálnej nepríslušnosti tunajšieho súdu, pretože v prípade prejednávaného sporu nejde o pracovný spor. V podrobnostiach v podstate argumentoval, že:
(1) je bez právneho významu, že v prípade hasiča ide ohľadne služobnej pohotovosti o výkon štátnej služby v rámci služobného času, pretože podstatná je skutočnosť, že služobná pohotovosť hasičov nie je v zmysle zákona č. 315/2001 Z. z. v rozpore s článkom 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES považovaná za pracovný čas, preto zotrval na názore, že smernica nebola správne transponovaná, a to vrátane článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, pretože služobná pohotovosť hasičov je umelo odčlenená od pracovného času a nie je považovaná za pracovný (služobný) čas,
(2) uplatnený nárok nepredstavuje mzdový nárok,
(3) žalovaný nespochybnil jeho tvrdenie, že žiadna z hodín určenej služobnej pohotovosti nebola započítaná do odpracovaných hodín,
(4) žalovaný je v spore pasívne vecne legitimovaný ako subjekt zodpovedný za správne prebratie smernice do právneho poriadku, čo vyplýva z ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, pričom smernica 2003/88/ES nebola prebratá správne,
(5.1) výpočet priemerného služobného času v žalobe je správny, pričom pri výpočte je potrebné vychádzať práve z fondu pracovného času, pretože v ňom by mali byť zahrnuté všetky hodiny, ktoré musí zamestnanec za daný mesiac odpracovať s výnimkou nadčasov, keďže tieto nie je možné dopredu plánovať, do fondu služobného času hasiča sa výlučne započítava len 17 (do konca roka 2021), resp. 16 hodín (od roku 2022), celkový pracovný čas hasiča predstavuje súčet fondu pracovného času, služobných pohotovostí a nadčasov za daný mesiac; údaj o odpracovaných hodinách v rámci výpisu z dochádzkového systému SAP je v položke „odpracované hodiny“ (OH) totožný s údajom o fonde pracovného času (FPČ) uvedenom na výplatnej páske,
(5.2) pri výpočte priemerného týždenného pracovného času je nutné vychádzať z vnútroštátnej úpravy, aby bolo možné zistiť, či smernica 2003/88/ES bola transponovaná správne a či je dodržaný článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, pri výpočte priemerného týždenného pracovného času je potrebné

súčasne vychádzať z definície pojmu „služobný čas“ uvedenej v § 85, § 86 a § 97 zákona č. 315/2001 Z. z.,
(5.3) podľa článku 15 smernice 2003/88/ES sa umožňuje prijať členským štátom výhodnejšiu úpravu v porovnaní s minimálnymi požiadavkami, ktoré zakotvuje smernica; v súlade s týmto vnútroštátna právna úprava v § 97 zákona č. 315/2001 Z. z. vymedzuje, ktorý čas, resp. ktoré časové obdobia sa posudzujú ako vykonávanie štátnej služby, neobstojí preto obrana žalovaného, ktorý namieta použitie vlastného ustanovenia § 97 zákona č. 315/2001 Z. z., pretože toto ustanovenie bolo zavedené v súlade s dispozitívnym ustanovením článku 15 smernice 2003/88/ES a teda je v tomto smere nutné vychádzať práve z vnútroštátnej právnej úpravy; ak teda vnútroštátny právny predpis priznáva väčší rozsah práv alebo poskytuje výhodnejšie podmienky pre zamestnanca, než stanovuje smernica 2003/88/ES, uplatní sa vnútroštátny právny predpis,
(6.1) pokiaľ ide o argumentáciu žalovaného ohľadne referenčných období článok 6 smernice 2003/88/ES stanovuje maximálny týždenný pracovný čas a v súvislosti s tým rozlišuje: (a) stanovený týždenný pracovný čas, ktorý bude obmedzený zákonmi - tzv. zákonný pracovný čas (podľa § 85 zákona č. 315/2001 Z. z. stanovený na 40 hodín týždenne a (b) maximálny priemerný pracovný čas za stanovené obdobie 7 po sebe nasledujúcich dní; hypotéza právnej normy článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predpokladá dodržanie (neprekročenie) priemerného 48 hodinového týždenného pracovného času a nie prekročenie 48 hodín v rámci siedmich dní; smernica 2003/88/ES rozlišuje medzi týždenným pracovným časom, ktorý ustanoví vnútroštátny právny predpis na jednej strane a maximálnym priemerným 48 hodinovým týždenným pracovným časom vrátane nadčasov na strane druhej; vymedzenie siedmich za sebou nasledujúcich kalendárnych dní je v smernici 2003/88/ES len vymedzením dĺžky trvania pracovného týždňa, v rámci ktorého je ustanovený týždenný pracovný čas, ktorý nesmie v priemere presiahnuť 48 hodín; týždenný pracovný čas stanovený počas pracovného týždňa je konštruovaný ako priemerný týždenný pracovný čas, ktorý možno určiť len ako priemer reálne odpracovaných hodín v pracovnom týždni za viaceré pracovné týždne v konkrétne stanovenom (sledovanom) časovom období; pri zisťovaní, či bol porušený článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES je preto potrebné prihliadať na priemer za dlhšie časové obdobie a nie je možné zisťovať prekročenie priemeru konkrétne v každom kalendárnom týždni,
(6.2) v tomto smere je možné vychádzať z tzv. referenčného obdobia, ktoré však smernica 2003/88/ES predpokladá v rôznych dĺžkach; podmienkou, aby bolo možné v členskom štáte aplikovať referenčné obdobie v konkrétnej dĺžke je to, že právna úprava referenčných období by musela byť transponovaná, resp. prevzatá do vnútroštátneho právneho predpisu a museli by byť stanovené konkrétne podmienky výpočtu priemerného týždenného pracovného času v presne vymedzenom referenčnom období; referenčné obdobie v zmysle smernice 2003/88/ES nebolo prevzaté do právnej úpravy zákona č. 315/2003 Z. z., ktorý neustanovuje žiadnu definíciu priemerného služobného času, rovnako neustanovuje ani to, čo sa považuje za „týždeň“ na účely určenia rozsahu služobného času a jeho rozvrhnutia; zákonodarca v ustanovení § 86 zákona č. 315/2001 Z. z. upravuje vyslovene rozvrhnutie služobného času, ktorý je stanovený na 40 hodín týždenne a tento môže byť rozvrhnutý nerovnomerne po obdobie šiestich mesiacov; v rámci takto stanoveného nerovnomerného rozvrhnutia služobného času je stanovená dĺžka služobného dňa v rozsahu najviac 24 hodín; vykonávanie služobných činností príslušníkov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom sa rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca; z uvedeného vyplýva, že zákon č. 315/2001 Z. z. nielenže neupravuje žiadne obdobie pre výpočet priemerného služobného času na účely článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, ale veľmi nejednoznačne a neúplne upravuje obdobie, počas ktorého sa rozvrhuje týždenný služobný čas,
(6.3) problém spôsobuje to, že služobný čas zásahových hasičov, ktorí slúžia v režime nerovnomerne rozvrhovaného služobného času, je v skutočnosti rozvrhovaný tak, ako je to u príslušníkov s rovnomerne rozvrhnutým služobným časom (t.j. ako u „denných“, resp. „suchých“ hasičov); v rámci stanoveného šesťmesačného obdobia sa služobný čas musí rozvrhnúť tak, aby na konci tohto obdobia bol dodržaný zákonom ustanovený rozsah týždenného služobného času príslušníka v rozsahu 40 hodín týždenne, a to v rámci plánovaných dovoleniek či práceneschopností; ak služobný čas príslušníka je stanovený na 40 hodín týždenne (§ 85 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z.), pri odslúžení čo i len dvoch služobných dní v týždni presiahne tento čas minimálne o 8 hodín (2 zmeny po min. 24 hodín = 48 hodín); ak však do služobného času žalobcu nezapočítame hodiny odslúženej pohotovosti, potom deklarovaný „týždenný služobný čas“ bude formálne zodpovedať zákonom, resp. kolektívnou zmluvou ustanovenému týždennému služobnému času (2 x 16 hodín = 32 hodín); v rámci šesťmesačného obdobia by mal byť služobný čas zásahového hasiča nerovnomerne rozvrhnutý a to tak, aby na konci obdobia jeho týždenný pracovný čas sledovaný v tomto období nepresiahol zákonom stanovenú hranicu 40 hodín týždenne;

obdobie šiestich mesiacov, t.j. presný začiatok a koniec tohto obdobia by mal byť v zákone alebo kolektívnej zmluve riadne upravený, čo však v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. splnené nie je a takúto presnú úpravu šesťmesačného obdobia neupravuje ani kolektívna zmluva; z takto prezentovaného tvrdenia žalovaného potom vyplýva, že služobný čas žalobcu sa rozvrhuje počas obdobia šiestich mesiacov v rozsahu 40 hodín týždenne bez započítania hodín služobnej pohotovosti, pričom takýto postup je absolútne nesprávny a je v rozpore nielen so samotnou smernicou 2003/88/ES, ale zároveň aj s vnútroštátnou úpravou,
(6.4) šesťmesačné obdobie upravené v § 86 zákona č. 315/2001 Z. z. nemožno stotožňovať s referenčným obdobím, v ktorom sa má sledovať maximálny priemerný pracovný čas v zmysle článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES; referenčné obdobia podľa článku 16 smernice 2003/88/ES musia byť stanovené vopred a to v konkrétnom právnom predpise tak, aby boli vždy jednoznačne určiteľné; zároveň musí byť takto stanovená nielen samotná dĺžka referenčného obdobia, ale aj presný spôsob jeho vymedzenia, v opačnom prípade je odkazovanie na referenčné obdobia pre adresáta právnej normy absolútne nejasné a neurčiteľné; preto je najvýstižnejšie pre zistenie porušenia článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES počítať priemer týždenného pracovného času za celé žalované obdobie, nakoľko smernica požaduje, aby priemerný týždenný pracovný čas bol zachovaný v každom referenčnom období bez ohľadu na jeho dĺžku; pritom aj počas referenčného obdobia bez ohľadu na jeho dĺžku sú štáty povinné garantovať neprekročenie 48 hodinového týždenného pracovného času, nakoľko žiadne ustanovenie smernice 2003/88/ES nespája so zavedením referenčných období možnosť štátu nerešpektovať záväzok podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (rozsudok Súdneho dvora zn. C-254/18 zo dňa 11.04.2019 vo veci Syndicat des cadres de la sécurité intérieure),
(6.5) maximálny priemerný týždenný pracovný čas je sústavne prekračovaný; každý hasič vždy počas kalendárneho roka vykonáva prácu nadčas, pričom k najmenej 2 službám za týždeň, ktoré trvajú najmenej 48 hodín treba pripočítať nielen hodiny nadčasov, ale aj nariadené služobné pohotovosti, hodiny strávené na kurzoch, školeniach a výcvikoch; z uvedeného systému je zrejmé, že aj pri týždňoch, kedy hasič odpracuje „len“ 2 zmeny, jeho priemerný týždenný pracovný čas nevyhnutne prekročí 48 hodín týždenne; dochádza k porušovaniu aj vnútroštátnej právnej úpravy služobného času zásahových hasičov a to v ešte väčšom rozsahu, než je to v prípade porušovania článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES; pokiaľ žalovaný tvrdí, že smernica 2003/88/ES bola správne transponovaná a je aj reálne dodržiavaná, musel by byť týždenný pracovný čas hasiča vzhľadom na článok 6 písm. a) smernice 2003/88/ES v žalovanom období obmedzený na 38 hodín týždenne (v roku 2021), resp. na 37,50 hodín týždenne (v rokoch 2022, 2023 a 2024), čo žalobcov reálny priemerný týždenný pracovný čas počas celého žalovaného obdobia nespĺňa,
(7) boli v jeho prípade splnené predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú porušením práva únie,
(8) uplatnená nemajetková ujma je primeraná a odôvodnená,
(9) na základe uvedeného navrhol, aby súd žalobe v plnom rozsahu vyhovel.

5. Žalovaný v duplike zo dňa 16.07.2024 zotrval na svojej skutkovej a právnej argumentácii, pričom v podrobnostiach uviedol, že:
(1) tvrdenú nemajetkovú ujmu žalobcu nemožno vypočítať spôsobom uvedeným v žalobe (matematický vzorec) a v tomto smere sa súdy odkláňajú od tohto spôsobu výpočtu, pretože nemajetková ujma sa určuje odhadom a je závislá od úvahy súdu vzhľadom na špecifiká neoprávneného zásahu do nemajetkovej sféry žalobcu ako jednotlivca,
(2) samotné konštatovanie nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES do právneho poriadku nezakladá porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, ktoré sa musí skúmať samostatne, pričom v prípade žalobcu nedošlo k porušeniu tohto článku, žalobca je pritom povinný pre úspech v spore preukázať porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k plánu jeho služieb,
(3) žalobca nepreukázal porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, pretože podľa výpočtu priemerného týždenného služobného času žalobcu tento len v jednom z referenčných období (od 04/2021 do 09/2021, od 10/2021 do 03/2022, od 04/2022 do 09/2022, od 10/2022 do 03/2023, od 10/2022 do 03/2023, od 04/2023 do 09/2023 a od 10/2023 do 03/2024) presiahol 48 hodín týždenne (konkrétne tento čas podľa výpočtu žalovaného predstavoval od 41,221 hodín týždenne po 48,971 hodín týždenne a to v období od 04/2021 do 09/2021),
(4) podľa § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. sa posudzujú určité časy odpočinku ako služobný čas, avšak tieto časy odpočinku nie sú služobným časom, len sa posudzujú ako služobný čas z dôvodu, aby sa aj tento čas odpočinku, za ktorý žalobcovi patrí náhrada mzda, odzrkadlil vo fonde pracovného času a teda aj na výplatných páskach; z uvedeného dôvodu žalovaný v rámci výpočtu do kolónky „počet

odslúžených celých zmien“ započítava celkový počet 24 hodinových zmien v mesiaci, pracovný čas žalobcu v dňoch, v ktorých neodpracoval celých 24 hodín, pracovný čas žalobcu aj v stĺpci „celkový čas zásahu po ukončení služobného dňa po 7:00 hod.“, nakoľko ide o čas, kedy má žalobca výjazd v ranných hodinách, kedy mu už má skončiť 24 hodinová služba; uvedené 3 stĺpce sa spočítajú do stĺpca „počet skutočne odslúžených hodín v mesiaci“; do predložených tabuliek priemerného týždenného pracovného času žalobcu sa započítavajú v časti pracovného času: (a) výkon štátnej služby, (b) služobná pohotovosť, (c) školenia, (d) zvyšovanie kvalifikácie a (e) rekondičné pobyty; stĺpec „počet dní v mesiaci“ predstavuje celkový počet dní v mesiaci, avšak smernica 2003/88/ES v článku 16 písm. b) ustanovuje dni, ktoré nemožno použiť na kompenzáciu pracovného času žalobcu v iných dňoch; ide o dni času odpočinku, počas ktorých žalobca odpracuje 0 pracovných hodín, avšak tento deň nemožno použiť v priemerovaní jeho pracovného času na účely článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES; smernica 2003/88/ES považuje za neutrálne dni iba dni riadnej ročnej dovolenky v rozsahu 4 týždňov a všetky dni práceneschopnosti; na účely neutrálnych dní preto žalovaný považuje všetku „DOV“, „PN“, „PNK“, „OČR“ a nad rámec aj dni „VSZ“; z uvedeného dôvodu v stĺpci „počet dní DOV, OČR, PN, PNK, VSZ“ sa premietajú neutrálne dni, ktoré nie sú zahrnuté v stĺpci „započítané dni“ a teda sa nevyužívajú na výpočet priemerného služobného času žalobcu; výsledkom je teda stĺpec „priemerný počet skutočne odslúžených hodín za týždeň“, ktorý predstavuje podiel medzi delencom (počet skutočne odslúžených hodín v mesiaci) a deliteľom (priemerný počet týždňov v sledovanom období); v zmysle predmetných prepočtov služobného času žalobcu do práva žalobcu v zmysle článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES zasiahnuté nebolo, teda tu nie je dôvod na priznanie akejkoľvek výšky náhrady nemajetkovej ujmy; žalovaný zdôraznil, že ide o nesmierne dôležitú skutočnosť v predmetnom konaní a súd je povinný na ňu prihliadnuť,
(5) uplatnená výška nemajetkovej ujmy je neprimeraná, pretože súdna prax sa v prípade porušenia smernice 2003/88/ES ustálila v rozsahu od 1.500,- € do 2.500,- € a súdy sa neprikláňajú k matematickému výpočtu nemajetkovej ujmy,
(6) na základe uvedeného žalovaný zotrval na svojom návrhu, aby súd žalobu žalobcu zamietol.

6. Žalobca vo vyjadrení zo dňa 16.08.2024 zotrval na svojej argumentácii, pričom k duplike žalovaného v podrobnostiach uviedol, že:
(1) nesúhlasí z výpočtami žalovaného ohľadne jeho priemerného týždenného pracovného času, v celom rozsahu ich popiera ako zjavne nesprávne a zavádzajúce,
(2) žalovaný v rámci jeho najnovšej verzie obhajobných tvrdení v týchto sporoch vytvoril zavádzajúci „vzorec“ výpočtu údajného priemerného týždenného pracovného času, ktorý nastavil tak, aby umelo znížil výsledný pracovný čas a to nielen nezohľadnením jednotlivých ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. a smernice 2003/88/ES, ale dokonca aj nezohľadnením tých údajov o odpracovaných hodinách, ktoré vyplývajú aj zo žalovaným predložených listín;
(3) žalovaným označované „referenčné obdobia“ nie sú v našich podmienkach použiteľné už preto, lebo takáto právna úprava nebola prevzatá do nášho vnútroštátneho právneho poriadku; žalovaný nastavil „vzorec“ na výpočet priemerného týždenného pracovného času tak, aby nezohľadnením právne relevantných skutočností umelo znížil výslednú dĺžku priemerného týždenného pracovného času, navyše žalovaný vo svojich výpočtoch nezohľadnil ani len počet reálne odpracovaných hodín,
(4) vo výpočte, resp. tabuľke žalovaného v prípade žalobcu chýba minimálne 203 hodín, ktorých odslúženie, resp. absolvovanie vyplýva aj z listín, ktoré žalovaný predložil spolu s duplikou; vo vyjadrení následne podrobne ozrejmil nesprávnosť výpočtu jeho priemerného týždenného služobného času zo strany žalovaného.

7.1 Rozsudkom č.k. 16C/26/2024-238 zo dňa 08.11.2024 súd žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel. Na odvolane žalovaného Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací uznesením č.k. 13Co/8/2025-328 zo dňa 26.09.2025 uvedený rozsudok zrušil a vec vrátil tunajšiemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd v podstate konštatoval nesprávne právne posúdenie veci, pretože súd pri zisťovaní porušenia článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v neprospech žalobcu nevychádzal zo šesťmesačných referenčných období a nerozlišoval doby pracovného času a odpočinku v zmysle článku 2 bod 1 a 2 v spojení s článkom 16 písm. b) smernice 2003/88/ES. Uložil tunajšiemu súdu vo veci opätovne rozhodnúť a nové rozhodnutie v tomto smere riadne odôvodniť.

7.2 Žalobca vo vyjadrení zo dňa 06.11.2025 prostredníctvom svojho právneho zástupcu prezentoval výpočet priemerného týždenného služobného času v žalovanom období vždy v rámci príslušných šesťmesačných referenčných období so zohľadnením neutralizácie, pričom dospel k záveru, že v spornom období od apríla 2021 do februára 2024 priemerný týždenný služobný čas žalobcu v každom

šesťmesačnom referenčnom období presiahol 48 hodín týždenne, konkrétne priemerný týždenný čas žalobcu:
(1) v období od apríla 2021 do septembra 2021 predstavoval 55,88 hodín týždenne,
(2) v období od októbra 2021 do marca 2022 predstavoval 50,40 hodín týždenne,
(3) v období od apríla 2022 do septembra 2022 predstavoval 54,36 hodín týždenne,
(4) v období od októbra 2022 do marca 2023 predstavoval 53,29 hodín týždenne,
(5) v období od apríla 2023 do septembra 2023 predstavoval 48,61 hodín týždenne,
(6) v období od októbra 2023 do marca 2024 predstavoval 50,76 hodín týždenne.

7.3 Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 24.11.2025 argumentoval, že odvolací súd v zrušujúcom rozhodnutí zdôraznil, že je potrebné vychádzať z referenčných období a nemožno vychádzať z fondu pracovného času. Je potrebné zohľadniť aj neutrálne dni, na ktoré sa v referenčnom období neprihliada (t.j. dôjde k zvýšeniu priemeru), pričom ide o štyri týždne riadnej dovolenky a všetku práceneschopnosť. Výpočet žalobcu je zmätočný, pretože tento vychádzal z výplatných pások ako aj z tzv. plachiet služieb, pričom z výplatných pások nie je možné vychádzať, pretože zohľadňujú všetky hodiny, za ktoré patrí žalobcovi mzda, resp. náhrada mzdy, čo je v rozpore s názorom odvolacieho súdu o fonde pracovného času. Žalobca nesprávne neutralizuje týždne namiesto dní. Nestotožnil sa s konkrétnymi údajmi žalobcu v jeho výpočtoch v období od apríla 2021 do septembra 2021, kde žalobca započítal ako pracovný čas aj čas náhradného voľna (NV) a voľna za prácu vo sviatok (SV). V rozpore s matematickou logikou prepočítal žalobca 1 neutrálny deň ako 0,42 týždňa, čo nie je matematicky možné, pretože podľa tejto logiky by 30 dňový mesiac mal 12,6 týždňa. Žalobca nepreukázal existenciu nemajetkovej ujmy a jeho nárok je prehnaný a v maximálnom rozpore s výškou náhrad za ujmy obetiam trestných činov. Na základe uvedeného žalovaný zotrval na svojom návrhu, aby súd žalobu žalobcu zamietol.

7.4 Súd následne prejednal spor na pojednávaní dňa 19.12.2025 v prítomnosti právnych zástupcov žalobcu a žalovaného, ktorí boli na pojednávanie riadne a včas predvolaní.

8. Súd pri rozhodovaní ťažiskovo vychádzal zo (i) skutkových tvrdení žalobcu, ktoré neboli žalovaným účinne popreté a v zmysle § 151 ods. 1 CSP sa tak považujú za nesporné a (ii) z listinných dôkazov vykonaných na pojednávaní a predložených stranami podľa § 204 ods. 1 CSP. Na základe týchto skutočností súd ustálil skutkový stav tak, že
(1) žalobca pracuje od roku 2009 ako hasič v služobnom pomere podľa zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov,
(2) miestom výkonu štátnej služby žalobcu bol v období od 04/2021 do 02/2024 okres Zvolen (hasičská stanica Zvolen),
(3) v období od 04/2021 do 02/2024 žalobca odpracoval spolu 2.069,- hodín služobnej pohotovosti (určenej a nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do jeho služobného času (priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v jednotlivých šesťmesačných referenčných obdobiach, t.j. v období od 04/2021 do 09/2021 predstavoval 55,27 hodín týždenne, v období od októbra 2021 do marca 2022 predstavoval 50,17 hodín týždenne, v období od apríla 2022 do septembra 2022 predstavoval 55,75 hodín týždenne, v období od októbra 2022 do marca 2023 predstavoval 54,06 hodín týždenne, v období od apríla 2023 do septembra 2023 predstavoval 53,31 hodín týždenne a v období od októbra 2023 do marca 2024 predstavoval 52,98 hodín týždenne, pričom marec 2024 bol započítaný len pre účely výpočtu priemerného týždenného služobného času, pretože sporné bolo len obdobie od 04/2021 do 02/2024),
(4) v období od 04/2021 do 02/2024 pracoval žalobca na zmeny rozvrhnuté na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti (od 01.01.2022 na zmeny rozvrhnuté na 16 hodín výkonu služby a 8 hodín určenej služobnej pohotovosti), počas ktorej bol stále fyzicky prítomný na hasičskej stanici a pripravený na prípadný výjazd.

9.1 Podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (maximálny týždenný pracovný čas), členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

9.2 Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

9.3 Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

9.4 Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

9.5 Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

10.1 Na základe nesporných skutkových tvrdení strán a na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že žaloba žalobcu je v plnom rozsahu dôvodná.

10.2.1 Na námietku miestnej nepríslušnosti vznesenú žalovaným súd neprihliadol, pretože dospel k záveru, že nie je dôvodná (§ 42 CSP). Na určenie miestnej príslušnosti súdu je rozhodujúce tvrdenie žalobcu ohľadne miesta, kde nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody (nemajetkovej ujmy). V prejednávanom spore je to miesto výkonu služobnej pohotovosti žalobcu ako hasiča, na ktorom sa prejavilo porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Sídlo zástupcu žalovaného je na určenie miestnej príslušnosti súdu bez právneho významu. Súd preto dospel k záveru, že v zmysle § 17 CSP ako aj § 19 písm. b) CSP je miestne príslušný na prejednanie a rozhodnutie sporu, pretože škoda žalobcovi mala vzniknúť v mieste výkonu služby (okres Zvolen), pričom okres Zvolen patrí do územnej pôsobnosti súdu.

10.2.2 Ani námietku kauzálnej nepríslušnosti tunajšieho súdu vznesenú žalovaným nevyhodnotil súd ako dôvodnú, pretože v prejednávanom spore nejde o individuálny pracovnoprávny spor, ale spor o náhradu škody z porušenia práva únie, pretože samotný spôsob výpočtu náhrady nemajetkovej ujmy (náhrady škody) nemá vplyv na charakter sporu.

10.3 V prejednávanom spore bol predmetom konania nárok žalobcu ako hasiča na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku výkonu služby v rozsahu priemerného týždenného služobného času presahujúceho limit stanovený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spornom období od apríla 2021 do februára 2024.

10.4 Z dokazovania vyplynul záver, že žalobca pracuje od roku 2009 ako hasič v služobnom pomere podľa zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov. V období od apríla 2021 do februára 2024 žalobca odpracoval spolu 2.069,- hodín služobnej pohotovosti (určenej a nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času (priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v tomto období predstavoval 53,59 hodín týždenne).

10.5 Súd dospel k záveru, že cieľ článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (t.j. neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov) nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý (naplnený). Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Z hľadiska prejednávaného sporu článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Žalovaný prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. Podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne; nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov; pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín; celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej

služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že zákon oddeľuje (a) vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci služobného času a (b) vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť hasiča bezprostredne nadväzuje na služobný čas hasiča. Výsledkom uvedenej úpravy je záver, že hoci v obidvoch prípadoch ide o výkon štátnej služby hasiča, služobná pohotovosť hasiča sa nezapočítava do služobného času hasiča.

10.6 Podľa článku 2 body 1 a 2 smernice 2003/88/ES však pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a (alebo) praxou a naproti tomu čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti hasiča má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon č. 315/2001 Z. z. tak jednoznačne v rozpore so smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času hasiča vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Uvedený záver vyplynul aj z vykonaného dokazovania, podľa ktorého žalobca po zohľadnení času určenej služobnej pohotovosti odpracoval v spornom období priemerne viac ako 48 hodín týždenne (bod 10.4 odôvodnenia). Smernica 2003/88/ES pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici.

10.7.1 Je zrejmé, že posudzované ustanovenia (§ 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2 a § 92 ods. 1) boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z. z. už v pôvodne prijatom znení účinnom od 01.04.2002. Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie dňa 01.05.2004 došlo k zmene uvedených ustanovení zákonom č. 82/2009 Z. z. s účinnosťou od 01.04.2009, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie štyroch mesiacov (z pôvodného rozvrhnutia na obdobie celého kalendárneho roka) a v ustanovení § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. sa rozčlenil výkon služobnej pohotovosti na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z.). Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 82/2009 Z. z. dôvodom úpravy malo byť zosúladenie s právom únie. K ďalšej zmene uvedených ustanovení došlo zákonom č. 400/2011 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2012, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov (z dôvodovej správy k zákonu č. 400/2011 Z. z. nevyplýva dôvod tejto zmeny). U uvedeného vyplýva, že žalovaný v rámci preberania smernice 2003/88/ES po vstupe do únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka.

10.7.2 Napokon nesprávnu transpozíciu smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. potvrdzuje aj novela zákona č. 315/2001 Z. z. schválená Národnou radou Slovenskej republiky na 35. schôdzi dňa 27.05.2025 uverejnená v Zbierke zákonov pod č. 179/2025 Z. z. účinná od 01.07.2025; návrh novely zákona č. 315/2001 Z. z. predložila vláda, ktorá uznesením č. 298/2025 zo dňa 12.06.2025 schválila návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 315/2001 Z. z. a potreba novelizácie podľa dôvodovej správy k návrhu zákona bola vyvolaná prebiehajúcimi súdnymi spormi príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v súvislosti s prekračovaním 48 hodinového priemerného týždenného služobného času, „ktoré vznikajú preto, že sa do tohto limitu nezarátava služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby, ako to vyžaduje európska legislatíva“; v návrhu zákona sa uvádza, že služobný čas príslušníka Hasičského a záchranného zboru podľa aktuálneho znenia zákona č. 315/2001 Z. z. predstavuje 40 hodín týždenne, „pričom služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času“; služobná pohotovosť sa príslušníkom určuje, t.j. nemajú možnosť ju odmietnuť; výslovne sa uvádza, že: „Súdny dvor Európskej únie posudzuje legálnosť postupu Slovenskej republiky pri aplikácii smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES, ktorá stanovuje maximálny pracovný čas zamestnanca. Smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na hasičské a záchranné zložky; zároveň začne Európska komisia posudzovať súlad zákona so smernicou 2003/88/ES; nie je predpoklad úspechu SR, pričom pri nezosúladení národnej legislatívy so smernicou 2003/88/ES hrozia pokuty v státisícoch až miliónoch eur (vysoká pravdepodobnosť v pomerne krátkom horizonte); na základe uvedeného je potrebné zabezpečiť zosúladenie národnej legislatívy so smernicou 2003/88/ES“; schválená novela zákona č. 315/2001 Z. z.

uskutočnená zákonom č. 179/2025 Z. z. nemá žiaden vplyv na prejednávaný spor; súd na prijatie novely zákona č. 315/2001 Z. z. a časť predkladacej správy k nej, v ktorej vláda SR odôvodňuje potrebuje prijatia tejto novely, poukazuje len na podporu záveru o nesprávnom prebratí smernice 2003/88/ES do právneho poriadku, ktorú tak uznáva aj samotný žalovaný predložením predmetnej právnej úpravy.

10.8 Argumentácia žalovaného, že nebolo preukázané nesprávne prebratie (transpozícia) smernice 2003/88/ES, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou 2003/88/ES je preto podľa súdu nedôvodná. Skutočnosť, že žalovaný sa priamo nepodieľa na aplikácii smernice 2003/88/ES, resp. zákona č. 315/2001 Z. z. vo vzťahu k žalobcovi, je podľa súdu z hľadiska prejednávaného sporu bez právneho významu. Podľa článku 29 smernice 2003/88/ES táto smernica je adresovaná členským štátom. Žalovaný (ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie) je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát (žalovaný) zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku. Nakoľko smernica 2003/88/ES je určená žalovanému (štátu), ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaný žalovaný (štát). Námietku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v spore považuje súd za nedôvodnú.

10.9 Nebolo sporné, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako hasiča. Súd popri znení smernice 2003/88/ES pri rozhodovaní vychádzal aj z príslušnej judikatúry súdneho dvora, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý podal súdny dvor (rozsudok C-261/21 zo dňa 07.07.2022). Súdny dvor rozhodol, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor tiež rozhodol, že smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely smernice 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na účely charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia smernice 2003/88/ES (porovnaj rozhodnutia C-397/01 až C-403/01 vo veci Pfeiffer, body 52 a 55, C-429/09 vo veci Fuß, bod 27 až 30, C-518/15 vo veci Matzak). Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, predstavuje dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (C-429/09 vo veci Fuß, body 33 až 35). Členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 vo veci Pfeiffer bod 99, C-429/09 vo veci Fuß, body 35 a 52). Súdny dvor tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 vo veci Pfeiffer, bod 95) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (C-437/05 vo veci Vorel, bod 27). Osobitne v prípade hasičov súdny dvor potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES (C-429/09 vo veci Fuß, C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg). Nakoľko žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítať do pracovného času žalobcu. Bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada (§ 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.).

10.10 Záver, že čas služobnej pohotovosti žalobcu je potrebné započítať do jeho pracovného času vyplýva aj z aktuálnej judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (pozri rozsudky C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021). Tento záver sa vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaného sporu plne vzťahuje aj na žalobcu.

10.11 Žalovaný nesprávne argumentuje, že článok 17 ods. 1 smernice 2003/88/ES umožňuje odklon od článku 6 smernice 2003/88/ES v prípade hasičov, pretože tento článok sa na hasičov nevzťahuje (vzťahuje sa len na a/ vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iných osôb s právomocou nezávislého rozhodovania, b/ rodinných pracovníkov alebo c/ pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách). Pracovníkov protipožiarnej služby a služby civilnej ochrany sa týka článok 17 ods. 3 smernice 2003/88/ES, ktorý však na druhej strane neumožňuje odklon od článku 6 smernice 2003/88/ES (len odklon od článkov 3, 4, 5, 8 a 16 smernice 2003/88/ES).

10.12 Súd dospel k záveru, že predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú porušením práva únie boli v prejednávanom spore splnené. Súd vychádzal z názoru, že tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie ak: (a) porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát, (b) porušenie práva únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

10.13 Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Uvedené ustanovenie smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ako bolo uvedené vyššie uvedené ustanovenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín (bod 10.4 odôvodnenia a bod 10.30.3 odôvodnenia). Na záver o porušení článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nemá vplyv ani skutočnosť, že žalovaný v zmysle článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b) bod iii) smernice 2003/88/ES uplatnil na výpočet priemerného pracovného času žalobcu referenčné obdobie 6 mesiacov (s poukazom na ustanovenie § 86 ods. 1 druhá veta zákona č. 315/2001 Z. z.), pretože podľa výsledkov dokazovania v spornom období od apríla 2021 do februára 2024 žalobcov priemerný služobný čas každý mesiac presiahol hranicu 48 hodín.

10.14 Porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora (napr. C-429/09).

10.15 V príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku (a) zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne (b) zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením.

10.16 Argumentácia žalovaného, že medzi porušením práva únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť, pretože žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a

nepožiadal ho o náhradu škody (t.j. nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody), nie je podľa súdu dôvodná. Na postavenie žalobcu ako hasiča sa vzťahuje judikatúra súdneho dvora (C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z toho dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo únie a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. Pracovník sa má považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať. Vzhľadom na toto slabšie postavenie môže byť totiž takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka. Okrem toho treba zdôrazniť, že v takej veci ako vo veci samej, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia, by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržovanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržovania. Vyžadovanie takejto podmienky by znamenalo spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržovanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES teda nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržovanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením. Za týchto podmienok treba dospieť k záveru, že nemožno považovať za primerané požadovať od žalobcu, ktorému vznikla škoda z dôvodu, že jeho zamestnávateľ porušil práva priznané článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv vyvíjal iniciatívu vo vzťahu k svojmu zamestnávateľovi.

10.17 Súd napokon dospel k názoru, že boli splnené podmienky na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi v konkrétnej sume. Smernica 2003/88/ES neobsahuje žiadne ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a jednak definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.

10.18 Náš právny poriadok nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie. Takúto právnu úpravu neobsahuje ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pretože podľa tejto úpravy štát v zásade zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, pričom podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a) a d) Ústavy Slovenskej republiky a postup alebo výsledok postupu vlády Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 119 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky. Vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analógia podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka).

10.19 V rozpore s obranou žalovaného dospel súd k záveru, že žalobca preukázal spôsobenú ujmu, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v žalovanom období od apríla 2021 do februára 2024 odpracoval 2.069,- hodín služobnej pohotovosti (určenej a nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času, keď priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v tomto období predstavoval 53,59 hodín týždenne. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaný žiadnym spôsobom nespochybnil a nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie. Žalovaný v tomto smere v podstate spochybnil len zohľadnenie jednotlivých období (dovolenka, práceneschopnosť, náhradné voľno, školenia a podobne) pri výpočte priemerného týždenného pracovného času žalobcu. Výpočet žalovaného ohľadne priemerného

týždenného pracovného času hasiča v Slovenskej republike v odpore proti platobnému rozkazu a najmä v duplike nevychádzal z konkrétnych listinných dôkazov priložených k žalobe, preto naň súd neprihliadal. Tento výpočet súčasne nezohľadňoval skutočnosť vyplývajúcu z judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej za pracovný čas hasiča je potrebné považovať aj služobnú pohotovosť (v podmienkach ako v prejednávanom spore).

10.20 Dokazovaním bol preukázaný zásah do osobnosti žalobcu, konkrétne (a) do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne (b) do jeho práva na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením.

10.21 Zásah do osobnosti žalobcu bol tak spôsobený jednak skutočnosťou, že (a) žalobca priemerne každý týždeň odpracoval viac ako 48 hodín podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (súčasne viac ako 40 hodín týždenne podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 615/2001 Z. z.) a jednak skutočnosťou, že (b) žiadna z odpracovaných 2.069,- hodín v žalovanom období od apríla 2021 do februára 2024 nebola v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 bod 1 smernice 2003/88/ES započítaná do pracovného času žalobcu. Nie je preto dôvodný argument žalovaného, že vznik nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy len v prípade hodín služobnej pohotovosti, ktoré presiahnu hranicu 48 hodín týždenne, pretože žiadna z odslúžených hodín žalobcu mu v rozpore so smernicou 2003/88/ES nebola započítaná do pracovného času.

10.22 Súd nesúhlasí s námietkou žalovaného, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého možno žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka a neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia a právo na súkromie) a jeho okolnosti nemožno podľa súdu podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené len príkladmo, právna úprava nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany.

10.23 Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t.j. žalovaný ako členský štát únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov, nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Uvedené prostriedky nápravy podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka za takýchto okolností strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takomto nemožno vylúčiť možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadosťučinenie. Aj z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti nie je jediným príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

10.24 Neobstojí ani argumentácia žalovaného, že pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca počas služobnej pohotovosti odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, má vymedzený priestor na odpočinok (spánok) a nevyžaduje sa jeho aktívna činnosť, nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky

trvania služobnej pohotovosti, pretože žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobný úrad), musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti. Žalobca je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je prakticky vylúčená.

10.25 Právo na odpočinok žalobcu je permanentne niekoľko rokov porušované. Žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života, preto je dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť, venovať sa svojím záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania. Práca žalobcu je vysoko zodpovedná, riziková, náročná a nenahraditeľná. Práca žalobcu ako hasiča je náročná, riziková, nezameniteľná a veľmi dôležitá, nakoľko v súčasnosti okrem požiarov zasahujú hasiči aj pri dopravných nehodách, hromadných haváriách, živelných pohromách, úniku nebezpečných látok a množstve rôznych technických zásahov a rôznych záchranných prácach. Preto je nevyhnutná potreba odpočinku žalobcu ako hasiča, regenerácia, súkromie a rodinný život, do ktorej bolo porušením práva únie v prípade žalobcu zasiahnuté.

10.26 Uplatnenú náhradu nemajetkovej ujmy považuje súd za primeranú. Hodiny, ktoré žalobca odpracoval nad limit maximálneho priemerného týždenného pracovného času, je možné analogicky posúdiť ako odpracované mimo rozvrhnutia služobného času, keďže služobný čas by mal byť rozvrhnutý tak, aby k porušovaniu práv nedochádzalo, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Nemajetkovú ujmu nie je ani podľa súdu možné nahradiť inak, pretože uplynutý čas žalobca nemôže stráviť inak (ide o nezvrátiteľný stav). Žalobca počas trojročného sporného obdobia odpracoval 2.069,- hodín služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, čo predstavuje náhradu škody (nemajetkovú ujmu) v sume 3,09 € za hodinu (6.383,66 € / 2.069,- hodín), ktorú musel v rámci služobnej pohotovosti nezahrnutej do pracovného času naviac stráviť v práci a nemohol ju venovať rodine, priateľom, osobným záľubám, regenerácii či odpočinku. Vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov ako to namietal žalovaný (v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny ide o rozdielne skutkové okolnosti). V každom prípade však prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznávané v týchto prípadoch, resp. v prípadoch obetí trestných činov. Ustanovenia o ochrane osobnosti boli aplikované len na základe analógie ako podklad pre určenie výšky nemajetkovej ujmy žalobcu, kým predpoklady zodpovednosti žalovaného za spôsobenú škodu (nemajetkovú ujmu) boli aplikované na základe judikatúry súdneho dvora.

10.27 Nesprávny je názor žalovaného, že žalobca nepreukázal negatívne prejavy porušenia práva únie vo svojom súkromí. Rozsah preukazovaných skutočností vyplýva z druhu a spôsobu zásahu žalovaného do osobnosti žalobcu a aplikovanej právnej normy, ktorá bola žalovaným porušená. Predmetom konania bolo skúmanie porušenia ustanovenia článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, ktoré zakotvuje právo na priemerný pracovný (služobný) čas v trvaní najviac 48 hodín týždenne. Žalobca preto nie je povinný preukazovať negatívne dôsledky porušenia práva zo strany žalovaného vo svojom súkromnom živote, postačuje preukázanie, že v dôsledku porušeniu práva únie bol nútený v rámci služobnej pohotovosti nezahrnutej do pracovného času tento naviac stráviť v práci a tento čas nemohol využiť iným spôsobom. Toto zistenie je postačujúce na preukázanie základu a výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Iné prejavy zásahu do súkromia a ich preukázanie prichádzajú do úvahy v prípade napríklad difamačných výrokov (a obdobných nárokov), čo však nie je predmetom konania v prejednávanom spore (z tohto dôvodu na prejednávaný spor ani nedopadajú rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, na ktoré poukazoval žalovaný, resp. rozhodnutia iných okresných a krajských súdov, ktoré osobitosť nároku uplatneného žalobcom v prejednávanom spore neberú dostatočne do úvahy.

10.28 Nakoniec sa súd nestotožnil ani s námietkou žalovaného, že žalobca v podstate v skutočnosti uplatnil mzdový nárok a nie nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. V prejednávanom spore nejde o mzdový nárok žalobcu, žalobca ani len netvrdil, že mu nebola vyplatená mzda (plat). Len zo spôsobu výpočtu nemajetkovej ujmy zo strany žalobcu nemožno dospieť k záveru, že predmetom sporu je v podstate mzdový nárok žalobcu.

10.29 Pokiaľ ide o konkrétnu argumentáciu žalovaného prezentovanú v odpore proti platobnému rozkazu a najmä v duplike žalovaný namietal, že žalobca v konaní nepreukázal prekročenie maximálneho týždenného pracovného času v rozsahu 48 hodín týždenne v zmysle článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, keď namietol správnosť výpočtu žalobcu uvedený v žalobe a súčasne predložil súdu vlastný výpočet priemerného týždenného pracovného času žalobcu v spornom období. V rámci svojho výpočtu žalovaný na rozdiel od žalobcu určil iné referenčné obdobia v rozsahu 6 mesiacov, a to apríl 2021 až september 2021, október 2021 až marec 2022, apríl 2022 až september 2022, október 2022 až marec 2023, apríl 2023 až september 2023, október 2023 až február 2024. K výpočtom žalovaný uviedol, že do odslúžených hodín započítal okrem iného aj čas služobnej pohotovosti, nezapočítaval niektoré časy služobného voľna s náhradou mzdy, pričom v rámci tohto prepočtu ani v jednom období nezistil prekročenie maximálneho týždenného pracovného času v rozsahu 48 hodín týždenne. Žalobca namietol správnosť výpočtov, kedy žalovaný zjavne nezohľadnil skutočne odpracovaný pracovný čas v rozsahu 203 hodín, čo malo nepochybne vplyv na správnosť výpočtu žalovaného. Žalovaný sa k tejto námietke žalobcu nijako nevyjadril. Žalobca namietol uvedený výpočet ako nesprávny a zavádzajúci, nakoľko nemá oporu vo vnútroštátnej úprave, ani v práve únie a judikatúre súdneho dvora. Žalovaný svojvoľne niektoré časy plateného voľna žalobcu ako dovolenka, práceneschopnosť, a iné nezapočítal do odpracovaného času. Kontrolný výpočet vykonal žalovaný len pre účely tohto súdneho konania, pričom neexistuje žiadna úprava na nerovnomerné rozvrhovanie služobného času pri plánovaní služieb v rámci vopred určených „referenčných období“ tak, aby aj pri zohľadnení času neaktívnej časti služobnej pohotovosti nedochádzalo k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času ako to uviedol žalobca v žalobe. Nie je zrejmé, na základe čoho žalovaný v tomto konaní vychádzal z ním určených referenčných období stanovených výlučne na obdobie, za ktoré si žalobca uplatňuje svoj nárok. Podmienky pre neprekračovanie maximálneho týždenného pracovného času musia byť pre všetkých zamestnancov rovnaké, nemôžu byť pre každého jednotlivého hasiča odlišne stanovené. Podľa smernice 2003/88/ES členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že nebude prekračovaný maximálny týždenný pracovný čas (48 hodín týždenne) pre každé obdobie siedmich dní. Žalovaný neuviedol žiadne také všeobecne záväzné opatrenie, ktoré by uvedené zabezpečovalo pri rozvrhovaní služobného času hasičov slúžiacich v zmenách v určenom referenčnom období 6 mesiacov. Vnútroštátna právna úprava v prípade hasičov neobsahuje žiadne mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že nebude prekračovaný 48 hodinový týždenný pracovný čas v každom období dvoch po sebe nasledujúcich pevných referenčných období. Žalobca uviedol výpočet priemerného týždenného pracovného času za jednotlivé roky pri zohľadnení skutočného počtu hodín služobnej pohotovosti, ktorých výkon preukázal z dokladov získaných od žalovaného (ktoré slúžia na výpočet mzdy), kedy evidentne opakovane dochádza k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času. Preto súd tvrdenie žalobcu považoval za preukázané a plne sa stotožnil s výpočtom žalobcu v žalobe, ktorý preukázal, že za celé žalované obdobie dochádza k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES.

10.30.1 V súlade s pokynom odvolacieho súdu v zrušujúcom uznesení súd opätovne preskúmal, či v prípade žalobcu v spornom období dochádzalo, a ak áno, v akom rozsahu, k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Za základ pre svoje výpočty vzal súd do úvahy údaje o počte odpracovaných hodín služobnej činnosti a služobnej pohotovosti uvádzané vo výplatných páskach žalobcu a v tzv. ID kartách (plánoch služieb) žalobcu (z ktorých napokon pri svojich výpočtoch vychádzal žalobca aj žalovaný), v ktorých sa uvádzajú aj dni neprítomnosti v práci s uvedením dôvodu neprítomnosti, z ktorých mohol súd zistiť aj tzv. neutrálne dni pre účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času žalobcu v spornom období. Nie je správne tvrdenie žalovaného, že výplatné pásky sú pre výpočet týždenného pracovného času žalobcu nepoužiteľné, pretože obsahujú aj údaje (napr. hodiny služobnej pohotovosti), ktoré možno použiť.

10.30.2 Zákon č. 315/2001 Z. z. neurčuje, kedy začína a kedy končí 6 mesačné referenčné obdobie, v rámci ktorého by mal zamestnávateľ žalobcovi podľa § 86 zákona č. 315/2001 Z. z. rozvrhovať služby tak, aby týždenný 48 hodinový pracovný čas bol dodržaný. Žalovaný bez bližšieho vysvetlenia počítal priemerný týždenný služobný čas žalobcu v spornom období po jeho rozdelení na časti po šesť mesiacov so začiatkom v mesiaci apríl 2021 a s koncom v mesiaci február 2024. Postup žalovaného nemá zákonnú oporu a určenie referenčných období týmto spôsobom je na ľubovôli strán tak, aby prípadný výsledok zodpovedal príslušnej argumentácii žalobcu alebo žalovaného o prekročení, resp. neprekročení limitu týždenného pracovného času. Keďže ale zákon č. 315/2001 Z. z. (ani samotná smernica 2003/88/ES) výslovnú úpravu začiatku a konca referenčných období neurčuje, pre účely

kontroly počtu odpracovaných hodín žalobcom v spornom období súd tento postup akceptoval. Pri výpočte súd prihliadol na dôvodnú námietku žalovaného, že žalobca nesprávne do vzorca na výpočet priemerného týždenného služobného času (v žalobe) dosadzuje údaje o fonde pracovného času, ktorý nepredstavuje veličinu vyjadrujúcu skutočne odpracovaný čas, ale plánovaný čas, do ktorého sa započítavajú aj neutrálne dni určené v článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES.

10.30.3 Prepočet priemerného týždenného služobného času žalobcu v spornom období od apríla 2021 do februára 2024 podľa plánu služieb (tzv. ID plachty podľa č.l. 162-166 spisu, č.l. 196-197 spisu) je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Referenčné Mesiac Odpracované Hodiny Spolu Neutrálne dni Započítateľné Priemerný počet
obdobie hodiny služobnej odpracované podľa dni bez neutrálnych odslúžených hodín
podľa pohotovosti hodiny ID plachty dní, premenené za týždeň v
ID plachty podľa ID plachty na týždeň 6 mesačnom období
30 04/21 170,00 80,00 250,00 0 0,00 183-1=182 1437,14:26
31 05/21 170,45 56,00 226,45 0 0,00 182:7=26 55,27
1. 30 06/21 139,09 56,00 195,09 0 0,00
31 07/21 187,00 63,00 250,00 0 0,00
31 08/21 187,00 63,00 250,00 1 DOV
30 09/21 179,00 86,60 265,60 0 0,00
Spolu 183 1032,54 404,60 1437,14 1,00
dní za 6 mesačné obdobie
31 10/21 141,30 55,60 196,90 0 0,00 182-5=177 1268,82:25,29
30 11/21 171,30 42,00 213,30 3 PN 177:7=25,29 50,17
2. 31 12/21 137,12 56,00 193,12 0 0,00
31 01/22 176,00 72,00 248,00 0 0,00
28 02/22 155,00 31,60 186,60 1 DOV
31 03/22 167,30 63,60 230,90 1 DOV
Spolu 182 948,02 320,80 1268,82 5,00
dní za 6 mesačné obdobie
30 04/22 160,00 63,60 223,60 2 DOV 183-10=173 1377,50:24,71
31 05/22 164,00 64,00 228,00 2 DOV 173:7=24,71 55,75
3. 30 06/22 145,00 56,00 201,00 2 DOV
31 07/22 160,00 64,00 224,00 0 0,00
31 08/22 180,00 63,60 243,60 2 DOV
30 09/22 161,30 96,00 257,30 2 DOV
Spolu 183 970,30 407,20 1377,50 10,00
dní za 6 mesačné obdobie
31 10/22 185,00 95,60 280,60 1 DOV 182-9=173 1335,90:24,71
30 11/22 156,00 48,00 204,00 1 DOV 173:7=24,71 54,06
4. 31 12/22 160,00 65,20 225,20 0 0,00
31 01/23 160,00 40,60 200,60 4 DOV
28 02/23 167,30 72,20 239,50 1 DOV
31 03/23 170,00 16,00 186,00 2 DOV
Spolu 182 998,30 337,60 1335,90 9,00
dní za 6 mesačné obdobie
30 04/23 160,00 16,00 176,00 2 DOV 183-11=172 1309,90:24,57
31 05/23 180,00 64,00 244,00 2 DOV 172:7=24,57 53,31
5. 30 06/23 137,30 48,00 185,30 3 DOV
31 07/23 176,00 71,60 247,60 1 DOV
31 08/23 160,00 64,00 224,00 1 DOV
30 09/23 177,00 56,00 233,00 2 DOV
Spolu 183 990,30 € 319,60 1309,90 11,00
dní za 6 mesačné obdobie
31 10/23 165,30 56,00 221,30 2 DOV 183-11=172 1301,80:24,57
30 11/23 128,00 56,00 184,00 0 0,00 172:7=24,57 52,98
6. 31 12/23 168,30 63,60 231,90 2 DOV

31 01/24 160,00 55,60 215,60 2 DOV
29 02/24 177,00 48,00 225,00 4 DOV
31 03/24 160,00 64,00 224,00 1 DOV
Spolu 183 958,60 € 343,20 1301,80 11,00
dní za 6 mesačné obdobie

10.30.4 Z plánov služieb žalobcu (tzv. ID plachiet) súd zistil, akú činnosť žalobca vykonával v každom konkrétnom dni sporného obdobia, kedy mal dovolenku, kedy bol práceneschopný, kedy sa zúčastnil školenia, či rekondičného pobytu. Za výkon práce v zmysle článku 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES sa považuje aj účasť na školeniach a povinných rekondičných pobytoch absolvovaných žalobcom v zariadení určenom zamestnávateľom. Pre účely výpočtu priemerného služobného času žalobcu akceptoval súd názor žalovaného, že ak zákon č. 315/2001 Z. z. ani smernica 2003/88/ES neurčujú počiatok a koniec referenčných období, možno v spore zisťovať, či bol dodržaný maximálny týždenný služobný čas v spornom období tak, že sa tento rozdelí na 6 mesačné obdobia. Súd pri prepočte zohľadnil aj neutrálne dni podľa článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES a ako výkon práce žalobcovi započítal výkon štátnej služby, služobnú pohotovosť, školenia, zvyšovanie kvalifikácie a rekondičné pobyty. Žalovaný v rámci svojich výpočtov priemerného týždenného služobného času žalobcu v spornom období dospel k iným výsledkom ako súd, čo je spôsobené tým, že žalovaný počet vykazovaných hodín pracovnej pohotovosti žalobcu delí na hodiny odslúženej nočnej pohotovosti, čas výjazdu počas pohotovosti, čas zásahu po ukončení služobného dňa, aktívnu časť služobnej pohotovosti a nie všetky takto rozčlenené hodiny pohotovosti započítava do celkového počtu skutočne odslúžených hodín. Súd vychádzajúc z plánov služieb (ID plachiet) žalobcu spočítal vykazované hodiny služobnej činnosti a hodiny služobnej pohotovosti, ktoré spolu predstavujú odpracované hodiny v konkrétnom mesiaci a tieto vydelil počtom týždňov pripadajúcich na konkrétne 6 mesačné obdobie po zohľadnení neutrálnych dní (ťažiskovo dovolenka a práceneschopnosť žalobcu). Je zrejmé, že v každom 6 mesačnom období sporného obdobia od apríla 2021 do februára 2024 odpracoval žalobca priemerne viac ako 48 hodín týždenne (viď tabuľka). Iné hodnoty vo výpočte žalobcu zo dňa 20.10.2025 (č.l. 340-346 spisu) súd ťažiskovo spôsobené tým, že žalobca neutralizoval týždne, kým súd neutralizoval jednotlivé dni ako tieto vyplývajú z plánu služieb (ID plachty) žalobcu.

10.31 Na základe uvedeného súd žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel.

11. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci a v spojení s § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Nakoľko žalobca bol v konaní v plnom rozsahu úspešný, priznal mu súd proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (100 %). Z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval súd výrok o nároku na náhradu trov konania do povinnosti ich náhrady (porovnaj napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017, sp. zn. 6Cdo/57/2017 zo dňa 30.05.2017, sp. zn. 6Cdo/196/2016 zo dňa 22.06.2017 a sp. zn. 7Cdo/123/2016 zo dňa 04.04.2017). O samotnej výške náhrady trov konania rozhodne súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Banskej Bystrici, písomne v 4 vyhotoveniach (§ 362 CSP).

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 127 CSP) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 363, § 364 CSP).
Podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov

s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil (§ 125 CSP).
Pokiaľ zákon pre podanie určitého druhu nevyžaduje ďalšie náležitosti, musí byť z podania zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť vyhotovené v písomnej forme, podpísané a v prípade doručenia podania do prebiehajúceho konania s uvedením spisovej značky (§ 127 CSP).
Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP).
Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (Zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti - Exekučný poriadok a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v zmení neskorších predpisov); ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia (§ 370 ods. 1, § 376 CMP).